

CIROKFÉLÉK

 <p>nébih termőföldtől az asztalig</p>	Verzió:	NEBIH/2/1
	Készítette:	Izsák Zsuzsanna Matók György Poós Bernát
	Lektorálta:	Csapó József
	Hatályos:	2018.07.01.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	5
2. Általános rész	5
2.1 Bejelentés kezdeményezése	5
2.2 Bejelentés elfogadása.....	5
2.3 Vizsgálat szüneteltetése, megszűnése, bejelentések visszavonása, meghosszabbítása ...	5
2.3.1 A vizsgálat szüneteltetése	5
2.3.2 Vizsgálat megszűnése.....	6
2.3.3 Vizsgálat meghosszabbítása	6
2.4 Új fajtafenntartó bejegyzése.....	6
2.5 Bejelentések nyilvántartása.....	6
2.6 Fajtanév bejelentése	6
2.7 Egyéb általános tudnivalók	6
2.7.1 Elismerés utáni ellenőrzés.....	6
2.7.2 Felkerülés a Nemzeti, az EU és az OECD fajtajegyzékre.....	7
2.7.3 Visszavonás a Nemzeti Fajtajegyzékről.....	7
2.7.4 A Nemzeti Fajtajegyzéken való szereplés meghosszabbítása	7
3. Gazdasági értékvizsgálatok gyakorlati végrehajtása.....	7
3.1 Kísérleti helyek száma	7
3.2 Kísérlet időtartama.....	7
3.3 Kísérletek elrendezése, tenyészterület, parcella méret.....	7
3.4 Vetőmag beküldése, mennyiségi és minőségi előírások, határidők	8
3.4.1 Beküldendő vetőmag mennyisége	8
3.4.2 Vetőmag beérkezési határideje	8
3.4.3 Csávázás	8
3.4.4 Beküldés	8
3.5 Vetőmag szétoztás, kiszállítás	8
3.5.1 Kísérleti vetőmag maradékok tárolása, kezelése.....	8
3.6 Kísérlet beállítása	8
3.6.1 A terület kiválasztása	8
3.6.2 Tápanyag utánpótlás.....	9
3.6.3 Vegyszeres gyomirtás.....	9
3.6.4 Vetés.....	9
3.6.5 Kísérleti parcellák jelzése, kezelése.....	9
3.6.6 Növényápolás, növényvédelem	9
3.6.7 Öntözés	10
3.7 Betakarítás.....	10
3.7.1 Mintavétel.....	10
3.8 Adat felvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése	12
3.8.1 Szemescirok.....	12
3.8.2 Silócirok.....	13

3.8.3	Seprűcirok	14
3.8.4	Szudánifű és Cirok x Szudánifű hibrid	15
3.9	Kórtani megfigyelések	16
3.9.1	Esetlegesen vizsgálendő betegségek	16
3.10	Kísérletek növénykórtani értékelhetősége	16
4.	A gazdasági érték megállapítása	17
4.1	Gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok	17
4.1.1	Szemescirok, silőcirok, szudánifű és cirok x szudánifű hibrid	17
4.1.2	Seprűcirok	18
4.2	Előterjesztés szempontjai	18
4.2.1	Termőképesség	18
4.2.2	Állóképesség.....	18
4.2.3	Kórtani érték	18
5.	Előterjesztés feltételei	18
6.	Standardok használata.....	18
7.	Tájékoztatás, adatközlés	19
7.1	Általános tudnivalók.....	19
7.2	Részeredmény közlések.....	19
7.3	Éves jelentés	19
8.	Kísérlet elbírálása	19
8.1	A kísérlet elfogadása	19
8.2	Kísérlet kizárása	19
9.	DUS vizsgálatok	20
9.1	Gyakorlati végrehajtása.....	20
9.1.1	Vizsgálati helyek száma	20
9.1.2	Vizsgálat időtartama	20
9.1.3	A fajta bejelentésének és visszavonásának határideje	20
9.1.4	A vetőmag beérkezésére, mennyiségére és minőségére vonatkozó előírások	20
9.1.5	A vetőmag kezelése a vizsgálat befejezése után.....	20
9.1.6	Vizsgálati irányelv száma.....	21
9.2	Kísérletek beállítása és végrehajtása.....	21
9.2.1	Parcellák jelölése.....	21
9.2.2	Parcella adatok.....	22
9.2.3	Vetés módja és időpontja	22
9.2.4	Öntözés	22
9.2.5	Növényvédelem és növényápolás.....	22
9.2.6	Vizsgálati minták begyűjtése.....	22
9.2.7	Növényvédelem	22
9.2.8	Vizsgálati minták begyűjtése.....	23
9.3	Tulajdonságtáblázat	23

9.4	Laboratóriumi vizsgálat	23
9.5	Gélelektroforézises vizsgálat.....	23
9.6	A DUS vizsgálati eredmények megállapítása, döntési szabályok	23
9.6.1	Megkülönböztethetőség	23
9.6.2	Egyöntetűség.....	23
9.6.3	Állandóság.....	24
9.7	Egyéb DUS vizsgálati tudnivalók.....	24
9.7.1	Kiértésítés.....	24
9.7.2	Állami elismerés meghosszabbítása.....	24
9.7.3	Hibridkombináció	25
9.7.4	A szülőkomponensek önálló regisztrációja	25
10.	Előterjesztés tartalma	25
11.	NÉBIH nemzetközi tájékoztatási kötelezettsége	26

1. Bevezetés

Magyarországon a növényfajták állami elismerését „A növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról” szóló 2003. évi LII. törvény és annak végrehajtására kiadott „A növényfajták állami elismeréséről” szóló 40/2004. (IV. 7.) FVM rendelet (továbbiakban rendelet) szabályozza. A rendelet 2. § (1) szerint a növényfajták állami elismeréséhez és a növényfajta-oltalom megszerzéséhez szükséges kísérleti vizsgálatokat – a Fajtaminősítő Bizottság által jóváhagyott módszertan szerint - a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (továbbiakban: NÉBIH) végzi, és azt a Fajtaminősítő Bizottság jóváhagyása után a NÉBIH-nek alkalmazni kell.

2. Általános rész

2.1 Bejelentés kezdeményezése

A bejelentést hivatalos bejelentési nyomtatványon kell megtenni. Az adatok valóságát a bejelentő, illetve adott esetben a képviselője aláírásával igazolja. Tartalmi és formai követelményeket jogszabály írja elő.

2.2 Bejelentés elfogadása

A fajtabejelentések folyamatosak, de az adott tenyészedőre vonatkozó bejelentést csak a Rendelet 4. sz. mellékletében meghatározott határidőig lehet elfogadni. A nem jogszabály szerint kitöltött, illetve a nem EU tagországban illetékes bejelentő írásbeli hozzájárulása nélkül beküldött bejelentőíveket a NÉBIH elfogadás nélkül visszaküldi. A beérkezett bejelentőívek elfogadásáról a NÉBIH határozatot hoz.

2.3 Vizsgálat szüneteltetése, megszünése, bejelentések visszavonása, meghosszabbítása

2.3.1 A vizsgálat szüneteltetése

A vizsgálat szüneteltetését a bejelentő egyéves növényfajok esetén egy alkalommal, egy tenyészedőszakra kérheti. A kérelmet írásban legkésőbb a vetőmag beérkezésének határidejéig kell közölni.

2.3.2 Vizsgálat megszünése

A NÉBIH a vizsgálatokat a rendelet 13.§ (3) alapján szüntetheti meg.

A már kísérletbe állított fajtákra vonatkozó bejelentéseket a bejelentő írásban visszavonhatja. Tárgyévire vonatkozóan a visszavonást a vetőmag beérkezési határidőig kell megtenni.

2.3.3 Vizsgálat meghosszabbítása

Amennyiben a vizsgálat bármely okból megfiúsul, a vizsgálat ideje legfeljebb egy évvel meghosszabbítható.

2.4 Új fajtafenntartó bejegyzése

Az államilag elismert - oltalom alatt nem álló fajták- hazai fajta fenntartására újabb fajtafenntartó jelentkezhets be az erre szolgáló nyomtatványon. A bejelentés alapján a NÉBIH ellenőrszi a fajtafenntartás eredményességét úgy, hogy az új fajtafenntartótól bekért vetőmagot (szaporítóanyagot) egyéves DUS vizsgálatban, a referenciagyűjteményben lévő vetőmaggal (szaporítóanyaggal) összehasonlítja. Ha a fajtafenntartás ellenőrszésének eredménye pozitív, akkor a NÉBIH előterjesztést készít a Fajtaminősítő Bizottság részére az újabb fajtafenntartó bejegyzésére.

2.5 Bejelentések nyilvántartása

A NÉBIH a bejelentőíveket érkezteti és iktatja. Az iktatás során rögzíti a fajtajelölt nevét vagy nemesítői jelzését, amelyen a vizsgálati idő alatt a nyilvántartásban szerepel. A fajta azonosítása a vizsgálat ideje alatt a nyilvántartási szám alapján történik. (Azon fajták, melyek már szerepelnek az EU Közösségi Katalógusában, a regisztrált néven kerülnek nyilvántartásra.)

2.6 Fajtanév bejelentése

Amennyiben a bejelentő a fajta nevét a bejelentőíven nem adta meg, vagy azon változtatni akar, úgy azt külön kérés nélkül az utolsó vizsgálati év vetőmag beérkezésének határidejéig kell megadni.

2.7 Egyéb általános tudnivalók

2.7.1 Elismerés utáni ellenőrszés

A NÉBIH a tartós tárolóban őrzött letéti minták és a fajtafenntartótól bekért vetőmag összehasonlításával a fajta fenntartását szűrőpróbaszerűen ellenőrszi.

2.7.2 Felkerülés a Nemzeti, az EU és az OECD fajtajegyzékre

Az állami elismerésről szóló határozat kiadása után az állami elismerésben részesült fajták felkerülnek a Nemzeti Fajtajegyzékre. A Nemzeti Fajtajegyzék változásairól a NÉBIH tájékoztatja a Közösségi Növényfajta Hivatalt, valamint az Európai Unió Bizottságát, amely gondoskodik az EU Közös Katalógusra vételről. A NÉBIH évente egy alkalommal küld jelentést az OECD tagállamok részére készülő jegyzék kiegészítéséhez.

2.7.3 Visszavonás a Nemzeti Fajtajegyzékről

Az állami elismerés 10 évre szól. A bejelentő az elismerés időtartama alatt bármikor kérheti az állami elismerés visszavonását.

2.7.4 A Nemzeti Fajtajegyzéken való szereplés meghosszabbítása

A Fajta fenntartója két évvel az állami elismerés lejáratát előtt kérheti a fajta Állami elismerésének meghosszabbítását. A NÉBIH az előírt egyéves összehasonlító DUS vizsgálatok, és az adminisztratív eljárások lefolytatása után a meghosszabbítási javaslatot a Fajtaminősítő Bizottság elé terjeszti.

3. Gazdasági értékvizsgálatok gyakorlati végrehajtása

3.1 Kísérleti helyek száma

Mindegyik cirokféle esetén a szakmai minimum 5 hely (minimum 3 értékelhető hely).

3.2 Kísérlet időtartama

Mindegyik cirokféle esetén 2 év.

3.3 Kísérletek elrendezése, tenyészterület, parcella méret

A kísérletek 4 ismétléses véletlen blokkelrendezésűek az állomásra meghatározott randomizáció szerint beállítva. Egy-egy kísérlet típusban maximum 35 fajta szerepelhet.

Parcella adatok: Szemescirok, silócirok: 9,2m x 2,8 (v. 2,0)m (nettó parcella: 7,2m x 1,4)v 1,0) m).

- sorok száma 4, sortávolság 50 v. 70 cm

Seprűcirok : 9,2m x 2,0m (nettó parcella: 9,2mx1,0m)

- sorok száma 4, sortávolság 50 cm

Szudánifű, cirok x szudánifű hibrid: 9,2m x 1,4m (nettó parcella: 7,2mx1,4m)

- sorok száma 12, sortávolság 10,5-12 cm

Vetés mélysége: 2-3 cm

3.4 Vetőmag beküldése, mennyiségi és minőségi előírások, határidők

3.4.1 Beküldendő vetőmag mennyisége

A Rendelet 2. sz. melléklete szerint nem megfelelő minőségű paraméterrel rendelkező vetőmag a kísérletekből kizárható. Minősége a mindenkor érvényes vetőmag rendelet előírásainak feleljen meg, melyet szűrőpróba szerint a NÉBIH ellenőriz.

A vetőmag minőségi tulajdonságait a bejelentő köteles közölni.

3.4.2 Vetőmag beérkezési határideje

Március 15.

3.4.3 Csávázás

2010 szeptemberétől központi csávázást végzünk. A beküldött vetőmagot nem szabad semmilyen kezelésnek alávetni!

3.4.4 Beküldés

A vetőmag beküldéséről a bejelentőnek kell gondoskodnia. A vetőmagot az alábbi címre kell eljuttatni: NÉBIH FKÁ. Vetőmagelosztó, 2463 Tordas, Szabadság u. 2.

A Vetőmagelosztóban nyilvántartást vezetnek a beérkezett vetőmagokról.

3.5 Vetőmag szétosztás, kiszállítás

A beérkezett vetőmagokból kell kimérni a kísérleti állomásonként szükséges vetőmag mennyiségeket. A fajtakísérleti referens elkészíti az éves kiszállítási tervet és Kísérleti Útmutatót és megküldi a kísérletet végzőknek.

Standard fajták vetőmagjának tárgyában a NÉBIH a bejelentőkkel évente egyeztet.

3.5.1 Kísérleti vetőmag maradékok tárolása, kezelése

A kísérletek lezárása után megmaradt növényanyagot a VEO megsemmisíti. Amennyiben a maradékra a beküldő igényt tart, ezt a beszállításkor írásban jelezni kell.

3.6 Kísérlet beállítása

3.6.1 A terület kiválasztása

Kísérletet csak megfelelő kultúrállapotú, nehezen irtható gyomoktól és talajlakó állati kártevőktől, barázdáktól, és bakháaktól mentes, a talajféleségnek és termőréteg mélységnek megfelelő művelésben részesített, homogén talajminőségű táblába szabad elhelyezni.

Külső helyszínen kísérletet ismeretlen agrotechnikai előtörténetű, nem azonos előveteményű táblába elhelyezni nem szabad!

A kísérleti területet az elővetemény lekerülésétől a kísérlet vetéséig folyamatosan gyommentesen kell tartani. Kísérlet, kísérlet után legalább 4 évig nem kerülhet ugyanarra a területre.

Elővetemény: kalászos gabona

Talajművelés: kötött talajon őszi mélyszántást, jól előkészített, kellően tömörített magágyat igényel.

3.6.2 Tápanyag utánpótlás

A kísérleti területre szerves trágyát kijuttatni csak a kísérlet előveteménye alá, vagy azt megelőzően szabad. A szerves trágyát, amennyiben az nem volt vizsgálva, a tápanyag mérlegbe nem kell beállítani. A műtrágya adagokat a kísérleti területre vonatkozó 1 éven belül elvégzett talaj-tápanyag vizsgálatra épített műtrágya mérleg alapján kell meghatározni, a termőtájról jellemző termésszinthez igazítva.

3.6.3 Vegyszeres gyomirtás

A vegyszeres gyomirtást a növényállományra nézve a lehető legkisebb várható fitotoxikus kárt okozó gyomirtó szerekkel szabad végezni.

3.6.4 Vetés

Vetőágy előkészítés a vetés napján, vetés előtt szükség szerint hengerezéssel.

Vetés időpontja: - Szemescirok, silócirok – május első dekádja

- Szudánifű, cirok x szudánifű hibrid, seprűcirok – április utolsó dekádja.

3.6.5 Kísérleti parcellák jelzése, kezelése

A kísérleti parcellákat a NÉBIH a vetést követő 10 napon belül mind a négy ismétlésben ellátja egyértelmű, tartós jelzésekkel. A parcellavégeket kelés után úgy kell kiegyenesíteni, hogy a parcellák hossza egyenlő legyen. Az első ismétlésben a NÉBIH feltünteti a bejelentőíven szereplő nemesítői jelzést, a további ismétlésekben a randomizációs sorszámot.

Kísérletek jelzése: (szemes és silócirok)

I/A = korai érésű fajtajelöltek kísérlete (pl.: elsőéves fajtajelöltek)

II/A = középérésű fajtajelöltek kísérlete

III/A = késői érésű fajtajelöltek kísérlete

3.6.6 Növényápolás, növényvédelem

Növényvédelmi eljárást csak a kultúrára nézve a lehető legkisebb várható fitotoxikus hatást okozó növényvédő szerrel szabad végezni.

Gyomirtás: A kísérleti hely gyomflórájának megfelelően választott engedélyezett gyomirtó szerrel történhet.

Kártevők elleni védelem: A kísérletet minden állati kártevőtől meg kell védeni.

Kórokozók elleni védelem: Gombabetegségek ellen vegyszeres védekezés nem alkalmazható.

3.6.7 Öntözés

A teljesítményvizsgálatok természetes csapadékviszonyok között folynak.

3.7 Betakarítás

Szemescirok:

Akkor végezzük, amikor az éréscsoport standardja a 18-20 %-os szem-nedvességtartalmat eléri.

Silócirok:

Az egyes fajtákat (fajtacsoportokat) érésük sorrendjében akkor kell betakarítani, amikor a teljes növény szárazanyag tartalma 30-35%. Ez (kb.) akkor van, amikor a szemek viaszérettek, és az alsó levelek kezdenek leszáradni. A bugátlanokat akkor kell betakarítani, amikor a leghosszabb tenyészidejű bugás fajtacsoport standard fajtája beérett.

Seprűcirok:

A termésmennyiség mérése a parcellák 2. és 3. sorának betakarításával és a termés mérésével történik. A szárról a magvas bugákat viaszérett állapotban 15 cm-es szárrésszel kell levágni majd utóérés céljából vékonyan elterítve többszöri forgatással szárítani. A termésmennyiség méréséhez először ismétlésenként megmérjük az érett bugák súlyát, a húzott szakálltermés súlyát, majd kivonással megállapítjuk a szemtermés súlyát, és megmérjük annak (csak a szemtermés) víztartalmát.

Szudánifű és cirok x szudánifű hibrid:

A kísérletben vizsgált fajtákat általában három alkalommal kell betakarítani. Az első növedék betakarításának időpontja a bugahányás kezdete. A második és harmadik növedék betakarítását 60 cm-es növénymagasság elérésekor kell elvégezni. Szárazság esetén, ha a parcella állománya nem érte el a 60 cm-es magasságot, de a levelek kezdenek erősen száradni, úgy a fajták betakarítását meg kell kezdeni.

3.7.1 Mintavétel

3.7.1.1 SZEMESCIROK

Szemnedvesség megállapításához a négy ismétlés átlagából 0,5 kg mintát kell venni.

3.7.1.2 SILÓCIROK

A betakarítás első fázisa a mintavétel. A minta minden ismétlés második sorának 3-7 növénye a fattyúhajtásokkal együtt (összesen 20 növény). A minta súlyát a parcella termésébe be kell számítani. A növényekről kb. 2-3 cm-es szárral le kell vágni a bugát és lemérni. Külön le kell mérni a szár+levél mennyiségét is. Ezután kerülnek szecskázásra a külön mért minták. A homogenizált, szecskázott buga és szár-levél részből 1-1 kg mintát kell kivenni és ezt súlyállandóságig szárítószekrényben megszáritani. A zöld- és száraz súly hányadosa alapján kell kiszámítani a szárazanyag %-ot. A kapott adatok alapján - a buga, valamint a szár + levél arány figyelembevételével - a teljes minta szárazanyag %-nak megállapítását végezzük majd az egész parcellára vonatkozóan állapítjuk meg a fajtajelölt zöld- és szárazanyag termését.

3.7.1.3 SEPRŰCIROK

A betakarítás előtt, éréskor a parcellák 2. vagy 3. sorában kijelölt, ismétléseként 25-25 egymás melletti növényen elvégezzük a szakálltermés osztályozását, azaz számolással megállapítjuk az első osztályú, a göndör, a pipás és a skartos bugák számát.

Pipás buga: Amikor a bugaágak nem természetes ívben, hanem törésszerűen hajlanak le.

Skartos buga: Amikor a buga főága elágazik (karácsonyfa jellegű)

Göndör buga: Amikor az egész buga göndör.

Az elágazások számolásához, a szakállhossz méréséhez és a finomság bonitálásához szükséges ismétlésekénti 25-25 első osztályú bugát célszerű maglehúzás után elkülöníteni. Ezen az ismétléseként 25-25 első osztályú bugán megmérjük a szakállhosszúságot, megszároljuk az elágazások számát és megállapítjuk, hogy finom vagy durva minőségű a szakáll.

Szakállhosszúság: A legelső bugaágtól nézve (maglehúzás után)

3.7.1.4 SZUDÁNIFŰ és cirok x szudánifű hibrid

A betakarítás első fázisa a mintavétel. Minden fajta minden ismétléséből a nettó parcella középső sorából 5-6 növényt (oldalhajtásaival együtt) kell kivágni, lemérni zölden, mert a minta súlyát a parcella terméséhez hozzá kell adni. A 4 ismétlésből vett mintegy 20-30 növényt fel kell szecskázni, és az összekevert, homogenizált szecskából ki kell venni 1 kg-ot és ezt súlyállandóságig szárítószekrényben kell megszáritani. A szárazanyag % a minta száraz és zöld súlyának a hányadosa. A megfigyelőívre ez a szám kerül.

3.8 Adat felvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése

3.8.1 Szemescirok

3.8.1.1 Vetés napja

Az a nap, amikor a vetés történt.

3.8.1.2 Kelés napja

Az a nap, amikor az állomány 50 %-a kikelt.

3.8.1.3 Kezdeti fejlődés

9-1 értékszámmal kell értékelnit a fajták között mutatkozó különbségeket. 9-el a legerőteljesebben, 1-el a leggyengébben fejlődő fajtát kell jelölni. A felvételezést a kelés befejeződése után kell végrehajtani. (A 9-1 értékszámmal történő bonitálás megegyezik az 5-1 értékszámokkal történő bonitálással, amennyiben csak a páratlan számokat használjuk: 9,7, 5, 3, 1; és átlagolásnál segíti a törtek kerülését.)

3.8.1.4 Növényszám

Mind a négy ismétlés 2. és 3. sorában található növények számát jelenti tőszámbeállítás után.

3.8.1.5 Bugahányás napja

Az a nap, amikor a bugák 50%-a megjelenik.

3.8.1.6 Virágzás napja

Az a nap amikor az állomány 50 %-a virágzik.

3.8.1.7 Növénymagasság

A talajtól a növény csúcsáig mérőléccel mellett mért hosszúság cm-ben. Nem kell figyelembe venni azt az esetet, amikor a felső levél a növény csúcsa, vagy a buga fölé nő. A lerogyott, megdőlt növények magasságát kiegyenesítve, felállítva kell mérni. Parcellánként 3-6, fajtánként összesen maximum 24 növényt kell megmérni és ennek átlagadatát közölni. A felvételezést a betakarítás előtt kell elvégezni.

3.8.1.8 Szárszilárdsági hiba %

Betakarítás előtt ismétlésekenként a 2. és 3. sorban meg kell számolni a megdőlt, vagy letört növények számát.

3.8.1.9 Bugaszám aratáskor

Mind a négy ismétlés 2. és 3. sorában található termékenyült bugák száma.

3.8.1.10 Érés napja

Az a nap, amikor a fajta érettnak tekinthető.

3.8.1.11 Betakarítás napja

Az a nap, amikor a fajta betakarítását végzik.

3.8.1.12 Termésmennyiség mérés

A betakarításkor mért termés súlya, kg/parcella.

3.8.1.13 Szemnedvesség

A betakarításkor mért termés víztartalma %-ban. Meghatározása szárítószekrényben történik.

3.8.2 Silócirok

3.8.2.1 Vetés napja

Az a nap, amikor a vetés történt.

3.8.2.2 Kelés napja

Az a nap, amikor az állomány 50 %-a kikelt

3.8.2.3 Kezdeti fejlődés

9 - 1 értékszámmal kell értékelni a fajták között mutatkozó különbségeket. 9-el a legerőteljesebben, 1-el a leggyengébben fejlődő fajtát kell jelölni. A felvételezést a kelés befejeződése után kell végrehajtani.

3.8.2.4 Növényszám

Mind a 4 ismétlés mindkét betakarított sorában található növények száma tőszámbeállítás után.

3.8.2.5 Bugahányás napja

Az a nap, amikor a bugák 50%-a megjelenik.

3.8.2.6 Virágzás napja

Az a nap, amikor az állomány 50 %-a virágzik.

3.8.2.7 Növénymagasság

A talajtól a növény csúcsáig mérőléccel mellett mért hosszúság cm-ben. Nem kell figyelembe venni azt az esetet, amikor a felső levél a növény csúcsa, vagy a buga fölé nő. A lerogyott, megdőlt növények magasságát kiegyenesítve, felállítva kell mérni. Parcellánként 3-6, fajtánként összesen maximum 24 növényt kell megmérni és ennek átlagadatát közölni. A felvételezést a betakarítás előtt kell elvégezni.

3.8.2.8 Állóképesség

Betakarítás előtt ismétlésenként kell megállapítani, amiből egy értéket számítunk. A megdőlés mértékét 9-1 értékszámmal - 9 a legjobb és 1 a leggyengébb állóképességű fajtát jelöli.

9 = a növény függőlegesen áll

1 = minden növény a függőlegesekhez viszonyítva legalább 45° – ban megdőlt.

3.8.2.9 Levelesség

A szár levelességét 9-1 értékszámmal kell meghatározni betakarítás előtt (9 a leglevelesebb).

3.8.2.10 Betakarítás napja

Az a nap, amikor a fajta betakarítását végzik.

3.8.3 Seprűcirok

3.8.3.1 Vetés napja

Az a nap, amikor a vetés történt.

3.8.3.2 Kelés napja

Az a nap, amikor az állomány 50 %-a kikelt.

3.8.3.3 Kezdeti fejlődés

9 - 1 értékszámmal kell értékelni a fajták között mutatkozó különbségeket. 9-el a legerőteljesebben, 1-el a leggyengébben fejlődő fajtát kell jelölni. A felvételezést a kelés befejeződése után kell végrehajtani.

3.8.3.4 Növényszám

Mind a 4 ismétlés mindkét betakarított sorában található növények száma tőszámbeállítás után.

3.8.3.5 Bugahányás napja

Az a nap, amikor a bugák 50%-a megjelenik

3.8.3.6 Virágzás napja

Az a nap, amikor az állomány 50 %-a virágzik.

3.8.3.7 Növénymagasság

A talajtól a növény csúcsáig mért hosszúság cm-ben, úgy mérve, hogy az érett lehajlott bugát kiegyenesítjük a mérőlécc mellett. A lerogyott, megdőlt növények magasságát kiegyenesítve, felállítva kell mérni. Parcellánként 3-6, fajtánként összesen maximum 24 növényt kell megmérni, és ennek átlagadatát közölni. A felvételezést a betakarítás előtt kell elvégezni.

3.8.3.8 Szárszilárdsági hiba %

Betakarítás előtt ismétlésenként a 2. és 3. sorban meg kell számolni a megdőlt, vagy letört növények számát.

3.8.3.9 Érés napja

Az a nap, amikor a mag viaszérett és a buga aranysárga színeződést kezd felvenni.

3.8.3.10 Bugaszám betakarításkor

Minden ismétlés második sorában 1 fm-en állapítjuk meg a termékenyült bugák számát.

3.8.3.11 Betakarítás napja

Az a nap, amikor a fajta betakarítását végzik.

3.8.3.12 Termésmennyiség mérése

A megszáradt bugákról a magokat maglehúzóval le kell húzni, és mind a szem-, mind a szakálltermés súlyát ismétlésenként megállapítani.

3.8.3.13 Szemnedvesség

A betakarításkor mért termés víztartalma %-ban. Meghatározása szárítószekrényben történik.

3.8.4 Szudánifű és Cirok x Szudánifű hibrid

3.8.4.1 Vetés napja

Az a nap, amikor a vetés történt.

3.8.4.2 Kelés napja

Az a nap, amikor az állomány 50 %-a kikelt.

3.8.4.3 Kezdeti fejlődés

9 - 1 értékszámmal kell értékelni a fajták között mutatkozó különbségeket. 9-el a legerőteljesebben, 1-el a leggyengébben fejlődő fajtát kell jelölni. A felvételezést a kelés befejeződése után kell végrehajtani.

3.8.4.4 Bugahányás kezdete

Az a nap, amikor a bugák 10%-a megjelenik.

3.8.4.5 Növénymagasság

A talajtól a növény csúcsáig mérőléccel mellett mért hosszúság cm-ben. Nem kell figyelembe venni azt az esetet, amikor a felső levél a növény csúcsa, vagy a buga fölé nő. A lerogyott, megdőlt növények magasságát kiegyenesítve, felállítva kell mérni. Parcellánként 3-6, fajtánként összesen maximum 24 növényt kell megmérni és ennek átlagadatát közölni. A felvételezést a betakarítás előtt kell elvégezni.

3.8.4.6 Állóképesség

Betakarítás előtt ismétlésenként kell megállapítani, amiből egy értéket számítunk. A megdőlés mértékét 9 - 1 érték számmal - 9-el a legjobb és 1-el a leggyengébb állóképességű fajtát - jelöljük.

9 = a növény függőlegesen áll

7 = a függőlegeshez viszonyítva 30°-ban dőlt

5 = a függőlegeshez viszonyítva 30-60°-ban dőlt

3 = 60°-nál nagyobb mértékben dőlt

1 = a növény a földön fekszik

3.8.4.7 Betakarítás napja

Az a nap, amikor a fajta betakarítását végzik (kaszálásonként).

3.8.4.8 Sarjadzó képesség

A növényállomány magassága a kaszálások után a kaszálást követő 14. napon mérve.

3.8.4.9 Termésmennyiség mérés

Ismétlésenként lemérjük a zöldtermést. A négy ismétlésből átlagmintát veszünk, felszeccskázzuk és megállapítjuk a szárazanyag %-ot, majd az egész parcellára vonatkoztatva megállapítjuk a fajtajelölt szárazanyag termését.

3.9 Kórtani megfigyelések

3.9.1 Esetlegesen vizsgálendő betegségek

Szártőkorhadás (*Fusarium* spp., *Macrophomina phaseolina* (*Rhizoctonia bataticola*))

3.9.1.1 Vizsgálat jellege:

Spontán fertőzések értékelése a teljesítmény kísérletekben.

3.9.1.2 Vizsgálat időpontja és módszere

A betakarítás előtt kerül sor a vizsgálatra.

Az összes tőszám és a beteg, szártöréses szárok számának ismeretében meghatározzák a fertőzés gyakoriságát (db %). A betegség valamennyi beállított cirok és szudánifű teljesítmény kísérletben megfigyelésre kerül.

3.10 Kísérletek növénykórtani értékelhetősége

Az adat felvételezést csak azokban a kísérletekben kell elvégezni, amelyekben a fertőzés mértéke (fertőzési nyomás) lehetővé teszi a fajták fogékonyságbeli különbségeinek megnyilvánulását, azaz a mindenkori fajtásor legfogékonyabb genotípusának fertőzöttsége eléri, vagy meghaladja a 20%-ot (fertőzött db %). Ezekben, az esetekben a kísérlet valamennyi ismétlésében el kell végezni a felvételezést.

A fajtajelölteket/fajtákat fertőzöttségük mértéke alapján 5 fogékonysági kategóriába soroljuk be a mindenkori kísérleti átlag függvényében.

Ha a fertőzöttség kísérleti átlaga < 50 % , a besorolás az egyes fajták fertőzöttségének a kísérleti átlagtól való eltérésén alapszik.

A kísérleti átlagot 100 %-nak (bázisnak) tekintve az adott fajta:

rezisztens (1) = fertőzöttsége nem haladja meg a kísérleti átlag értékének 25,0 %-át;

mérsékelten rezisztens (2) = fertőzöttsége a kísérleti átlag értékének 25,1-75,0 %-a;

közepesen fogékony (3) = fertőzöttsége a kísérleti átlag értékének 75,1-125,0 %-a;

közepesnél fogékonyabb (4) = fertőzöttsége a kísérleti átlag értékének 125,1-175,0 %-a

nagyon fogékony (5) = fertőzöttsége meghaladja a kísérleti átlag 175 %-át.

Ha a fertőzöttség kísérleti átlaga > 50 %, a besoroláskor a tényleges fertőzöttség százalékos értékei a rezisztencia/fogékonyaság következő fokozatainak felelnek meg:

(1) 0 - 20 % = rezisztens,

(2) 21 - 40 % = mérsékelten rezisztens

(3) 41 – 60 % = közepesen fogékony

(4) 61 – 80 % = közepesnél fogékonyabb

(5) 81 – 100 % = nagyon fogékony

A fajtajelölt egy adott vizsgálati évre vonatkozó növénykórtani minősítését (1-5) az abban az évben beállított provokációs és/vagy teljesítmény kísérletek alapján megállapított fogékonyasági kategóriák számtani átlaga adja, a lefelé kerekítés szabálya szerint. A végső minősítést a vizsgálati években kapott kategóriák átlagával állapítjuk meg, a fentiekben leírt módon.

Ha egy bizonyos betegség vonatkozásában az ugyanazon fajtára megállapított fogékonyasági kategóriák között 2 vagy ennél nagyobb különbség mutatkozik, nem képezünk átlagot. Ezekben, az esetekben az „ellentmondásos viselkedés” megjegyzés kerül a döntési táblázatba, és a Fajtaaminósító Bizottság dönt az adat felhasználhatóságáról.

4. A gazdasági érték megállapítása

A VCU tulajdonságok értékelése a véletlen blokkrendezés szerinti egytényezős kísérletek szokásos metodikája szerint történik (lásd: Dr. Sváb János: Biometriai módszerek a kutatásban. *Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1981. Harmadik, átdolgozott és bővített kiadás*).

4.1 Gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok

4.1.1 Szemescirok, silócirok, szudánifű és cirok x szudánifű hibrid

- termőképesség,

- állóképesség,

- tenyészidő,
- növénykórtani tulajdonságok

4.1.2 Seprűcirok

- termőképesség (szakálltermés),
- minőségi tulajdonságok,
- I. osztályú szakálltermés aránya
- állóképesség,
- növénykórtani tulajdonságok

4.2 Előterjesztés szempontjai

4.2.1 Termőképesség

Minimum standard szintje.

4.2.2 Állóképesség

Érje el a standard fajták átlagának szintjét a vizsgálati időszakban.

4.2.3 Kórtani érték

5. Előterjesztés feltételei

Ha a fajtajelölt a DUS követelményeknek és a pozitív előterjesztés alap szempontjainak megfelelt, valamint a gazdasági vizsgálatban korlátozó tényező nem zárja ki, állami elismerési javaslattal kerül előterjesztésre.

6. Standardok használata

A standard a tulajdonságaik összességében legkedvezőbb fajták közül választható. Egy kísérletben a növényfaj jelentőségétől függően 2-3 standardot célszerű alkalmazni. Évente csak egy standard váltható le éréscsoportonként.

Kiválasztás szempontjai: minőségi, mennyiségi szempontok mellett egyéb is lehet (pl. speciális célra bejelentett fajták esetében).

7. Tájékoztatás, adatközlés

7.1 Általános tudnivalók

Gazdasági értékvizsgálatok éves eredményeit a Hivatal elektronikus formában a bejelentők részére azok elkészülte után eljuttatja.

Kísérletek megtekintése csak kísérővel (fajtakísérleti referens/állomásvezető) és egyeztetett időpontban kerülhet sor.

7.2 Részeredmény közlések

Terméseredmények: nem közlünk részeredményt.

Kórtani eredmények: elkészültük után.

7.3 Éves jelentés

Éves jelentés: Koordinációs értekezletre.

Előterjesztés elkészítése: Fajtaminősítő Bizottság ülése előtt legalább két héttel.

8. Kísérlet elbírálása

8.1 A kísérlet elfogadása

A kísérleti parcellák jelölése rendben megtörtént. A kísérleti terület az egész tenyésztési folyamán megfelelő kultúrállapotban volt, beleértve az ellenőrző utakat is.

A növényzet a fajtára jellemző módon egyenletesen fejlődik, tápanyaghiány, talajfoltok (talajhibák), agrotechnikai hibák nem teszik kiegyenlítetlenné. A parcellákon a növényszám megfelel a tervezettnek (+/- 15%). Nem szenved gyomosságtól. Nem érte jelentős elemi vagy vadkár, lopás egyéb káresemény. Az előírt megfigyeléseket, méréseket a kijelölt határidőre elvégezték, és ezt megfelelően dokumentálták, az adatokat rögzítették, továbbították.

A kísérlet nem értékelhető ha: nem felel meg a fenti feltételeknek; A CV 15 %-nál nagyobb, és a szakmai értékelés indokoltnak látja ennek figyelembe vételét.

8.2 Kísérlet kizárása

A kísérlet kizárásáról a fajtakísérleti referens vagy állomásvezető javaslatára az osztályvezető dönt.

9. DUS vizsgálatok

9.1 Gyakorlati végrehajtása

9.1.1 Vizsgálati helyek száma

2

9.1.2 Vizsgálat időtartama

Minimum 2 vegetációs periódus.

9.1.3 A fajta bejelentésének és visszavonásának határideje

Február 10.

9.1.4 A vetőmag beérkezésére, mennyiségére és minőségére vonatkozó előírások

Vetőmag érkeztetés helye: NÉBIH Vetőmagelosztó H-2463 Tordas, Szabadság u. 2.

Vetőmag beérkezésének határideje: március 15.

9.1.4.1 Szükséges csávázatlan vetőmagmennyiségek

- szabadelvirágzású fajta: 1 kg
- hibrid: 1 kg
- alapegyszeres: 1 kg
- vonal: 1 kg
- steril anyavonal: 1 kg
- fenntartó (fertil) anyavonal: 1 kg

9.1.4.2 Vetőmag minőségi előírások

- csírázási %: minimum 90
- tisztasági %: minimum 99,5

9.1.4.3 Az Állami Elismerést követően beküldendő letéti minta

Fajtánként illetve hibridenként és komponensenként: 1 kg

Minősége: rendelet 5. sz. melléklete szerint, melyet szűrőpróba szerint a NÉBIH ellenőriz. Nem megfelelő minőségű paraméterrel rendelkező vetőmag a kísérletekből kizárható. A vetőmag beküldéséről a bejelentőnek kell gondoskodnia.

9.1.5 A vetőmag kezelése a vizsgálat befejezése után

Ha a vizsgálatok alapján a fajtát regisztrálják, akkor a kísérleti célra beküldött vetőmag maradéka a tartós tárolóba kerül. A regisztráció időtartama alatt a NÉBIH az etalon mintát a sükségletnek megfelelően felújítja. Ha a letéti felújító tétel bekérése esetén két egymást követő évben nem küld

a bejelentő felújító mintát, akkor a fajtakísérleti referens joga és kötelessége az adott fajta állami elismerésének visszavonását előterjeszteni.

Ha a fajta nem kerül regisztrálásra, akkor a maradék vetőmagot

- vagy, a bejelentő írásbeli kérelmére a NÉBIH az illető fajra megadott vetőmag beküldési határidő után egy hónapon belül visszaszolgáltatja a bejelentőnek. Egy hónap után a vetőmag jegyzőkönyv felvétele mellett selejtezésre kerül
- vagy, a bejelentő írásbeli kérelmének hiányában a NÉBIH jegyzőkönyv felvétele mellett leselejtezi
- vagy, a bejelentő általános engedélye alapján – amennyiben a fajtát bármelyik UPOV hatóság már regisztrálta vagy oltalmazta – a NÉBIH a tartós tárolóba referencifajtaként letárolja
- vagy, amennyiben a fajtajelölt DUS vizsgálati szempontból értékes tulajdonsággal rendelkezik, és a bejelentő nem tart igényt a vetőmagra, – a NÉBIH a tartós tárolóba példafajtaként letárolja.

9.1.6 Vizsgálati irányelv száma

Cirok, szudánifű és cirok x szudánifű hibrid: UPOV TG/122/4

9.2 Kísérletek beállítása és végrehajtása

Kísérletek csoportosítása: szemescirok

- silócirok
- seprűcirok
- szudánifű
- cirok x szudánifű hibrid

- szabad elvirágzású fajták
- kétvonalas hibridek
- háromvonalas hibridek
- alapegyszeresek
- vonalak

9.2.1 Parcellák jelölése

A DUS kísérlet minden esetben kódolva kerül beállításra. A parcella jelzése a vetésterv szerinti kódszámot tartalmazza. A fajtajelzések feltüntetése tilos.

9.2.2 Parcella adatok

- Soros parcella:
- hosszúság: 600 cm
  - szélesség: 70 cm
  - sortávolság: 70 cm
  - tőtávolság: 10 cm (egyelés után)
  - egy parcella egy sor
  - ismétlés szám: 2

9.2.3 Vetés módja és időpontja

Soros parcella: kézi vetés, majd egyelés

Vetés ideje: május eleje

Tőszámbeállítás: egyelés 10 cm-es tőtávolságra 4-6 leveles állapotban

9.2.4 Öntözés

A növényállomány optimális fejlődéséhez szükség esetén öntözéssel kell pótolni a hiányzó vizet.

Mindenképpen fontos a kísérletek vetés utáni beöntözése.

9.2.5 Növényvédelem és növényápolás

Vetőmagcsávázás: A központi DUS állomás végzi el a fajtakísérleti referens utasítására.

Vegyszeres védekezésnél fontos, hogy rövid hatástartamú, emberre kevésbé veszélyes szerekkel történjen. Mindenféle növényvédelmi munkáról a fajtakísérleti referenst előre tájékoztatni kell.

Gyomirtás: A gyomirtás mechanikai úton (motoros kapa, talajmaró, szükség esetén kézi kapálás, gyomlálás) történik.

Kártevők elleni védelem: Vegyszeres védelem szükség szerint.

Kórokozók elleni védelem: Vegyszeres védelem szükség szerint.

9.2.6 Vizsgálati minták begyűjtése

Fajtánként magminta begyűjtése.

9.2.7 Növényvédelem

9.2.7.1 Vetőmagcsávázás

A központi DUS állomás végzi el a fajtakísérleti referens utasítására.

Vegyszeres védekezésnél fontos, hogy rövid hatástartamú, emberre kevésbé veszélyes szerekkel történjen. Mindenféle növényvédelmi munkáról a fajtakísérleti referenst előre tájékoztatni kell.

9.2.7.2 Gyomirtás

A gyomirtás mechanikai úton (motoros kapa, talajmaró, szükség esetén kézi kapálás, gyomlálás) történik.

9.2.7.3 Kártevők elleni védelem

Vegyszeres védelem szükség szerint.

9.2.7.4 Kórokozók elleni védelem

Vegyszeres védelem szükség szerint.

9.2.8 Vizsgálati minták begyűjtése

Fajtánként magminta begyűjtése.

9.3 Tulajdonságtáblázat

Cirok, szudánifű és cirok x szudánifű hibrid (lásd 1. függelék): UPOV TG/122/4

9.4 Laboratóriumi vizsgálat

Tannintartalom meghatározása (lásd. 3. függelék).

9.5 Gélelektroforézises vizsgálat

9.6 A DUS vizsgálati eredmények megállapítása, döntési szabályok

9.6.1 Megkülönböztethetőség

A fajta megkülönböztethető, ha minden más fajtától, amelynek létezése a bejelentés időpontjában közismert, világosan megkülönböztethető. Csak regisztrációra, fajtaoltalom nélkül akkor megkülönböztethető, ha az EU közös fajtakatalógusán lévő fajtáktól világosan megkülönböztethető. Minőségi tulajdonságoknál két fajta között akkor tekinthető a különbség világosnak, ha egy vagy több tulajdonság esetében a kifejeződési értékek két különböző fokozatba esnek.

Nem valódi minőségi és vizuálisan regisztrált mennyiségi tulajdonságoknál a különbség akkor világos, ha az összehasonlított fajták közötti különbség nagyobb, mint a tulajdonságok kifejeződésének fajtán belüli szóródása (minimum distans).

Mért mennyiségi tulajdonságoknál a különbség akkor világos, ha egy vagy több tulajdonság esetén a felvételezett értékek közötti különbség statisztikai módszerrel igazolt (t-próba és/vagy a megkülönböztethetőség százalékos módszere).

9.6.2 Egyöntetűség

A fajta egyöntetű, ha a fajta elütő növényegyedeinek száma nem haladja meg az előírt határértéket.

Vonalak és SC-hibridek esetén az eltérő egyedek vagy eltérő növényi részek száma nem lehet, több mint százból hat.

A fajtajelölt vonalokból vetett buga utódsorokban az eltérő bugasorok, növények vagy növényi részek száma nem lehet, több mint ötvenből négy.

TC-hibridek és szabadelvirágzású fajták esetén az egyes fajtajelöltek szórásait hasonlítjuk össze egy referenciabázis közös szórásával. A fajtajelölt akkor egyöntetű, ha a szórása szignifikánsan nem haladja meg a referencia fajták szórásátlagát. A homogenitás vizsgálatánál használt referencia fajták: Akklimat, Bovital, Szegedi 1023.

Egyöntetűségi probléma előfordulása esetén a DUS vizsgálatához és a letéti minta képzéséhez a NÉBIH akkor fogad el a bejelentőtől maximum egy alkalommal új vetőmagot, ha az abszolút homogenitási vizsgálat során az eltérő egyedek száma nem haladja meg az irányelvekben megengedett értékek kétszeresét, vagy a relatív homogenitás esetén az egyes tulajdonságokra számolt szórás érték sehol sem haladja meg az összehasonlító fajták átlagszórás értékének kétszeresét.

9.6.3 Állandóság

Az állandóságot a DUS vizsgálat során nem figyeljük meg, azt a fajtafenntartótól később bekért vetőmagnak az etalon vetőmaggal történő összehasonlításával ellenőrizzük. Döntési alapelv: amelyik fajta egyöntetű, az állandónak tekinthető.

9.7 Egyéb DUS vizsgálati tudnivalók

9.7.1 Kiértesítés

A DUS problémákról a bejelentő /képviselő /nemesítő kiértesítését az észlelést követően, lehetőség szerint azonnal meg kell tenni (probléma személyes bemutatása a kísérletben), míg az írásos rögzítésére az időközi jelentésben kerül sor.

A végleges jelentést legkésőbb a Fajtaminősítő Bizottság üléséig el kell készíteni.

9.7.2 Állami elismerés meghosszabbítása

Az állami elismerés meghosszabbításának vizsgálati időtartama, a letéti felújító vizsgálatokkal megegyező módon, egy vizsgálati ciklus. A meghosszabbítás követelményeinek csak akkor felel meg a fajta, ha ebben a vizsgálati ciklusban a DUS vizsgálat során eleget tesz a fajtaazonosság és egyöntetűség (morfológiailag nem különbözik az eredeti letéti mintából felnevelt növény fajtaleírásától) követelményeinek. (Rendelet 18.§ 2. és 4. bekezdései). Amennyiben az

egyöntetűség vizsgálata során probléma lép fel, az állami elismerés meghosszabbításának DUS vizsgálata új vetőmaggal, még további egy évvel meghosszabbítható.

9.7.3 Hibridkombináció

A hibrid keresztezési képletét a bejelentés után nem lehet megváltoztatni. Ez kizárja az átnevezési lehetőséget, melynek során a bejelentő átkódol egy nyíltvonalat, vagy egy már regisztrált vonalat. Bármely ilyen esetben, ha átkódolás ténye merül fel (a TQ-n fel nem tüntetett), a vonal és vele együtt a hibrid elutasításra kell, hogy kerüljön (rendelet 13.§ 3. bekezdés c, pontja).

9.7.4 A szülőkomponensek önálló regisztrációja

Önálló regisztrációra akkor nyílik lehetőség, ha a vonalat, alapegyszerest önállóan jelentik be, illetve ha a szülőkomponens a hibridjének vizsgálatokból történő visszavonása után továbbra is vizsgálatban marad a bejelentő írásos kérelmére, és a DUS követelményeknek megfelel.

10. Előterjesztés tartalma

A DUS vizsgálatok eredményességéről a NÉBIH közvetlenül, a Fajtaminősítő Bizottság közreműködése nélkül dönt.

A gazdasági értékvizsgálatok lezárása után pozitív DUS vizsgálati eredménnyel a fajtát a NÉBIH állami elismerésre vagy a vizsgálatok megszüntetésére a Fajtaminősítő Bizottság illetékes szekciója elé terjeszti.

Az állami elismerésre javasolt fajta előterjesztésének tartalma:

Egy-egy faj fajtájának előterjesztését egy bevezető nyitja meg, amely az illető faj termesztésének, fajtaellátottságának helyzetét mutatja be, illetve egyéb idevonatkozó információt közöl.

Fajtánként szöveges előterjesztés készül.

Fajonként egy döntési táblázat készül, amely tartalmazza a döntéshez felhasználható tulajdonságokat és az egyes tulajdonságoknál előírt döntési kritériumokat.

Az évenkénti és az összevont kísérleti eredményeket tartalmazó táblázatokat külön kötetbe köttetjük, amelyet csak a Fajtaminősítő Bizottság illetékes szekciója tagjainak küldünk meg, ugyanis a bejelentő már korábban megkapott minden információt az előterjesztett fajtáról.

11. NÉBIH nemzetközi tájékoztatási kötelezettsége

A fajta bejelentéséről, a bejelentés visszavonásáról, a fajta állami elismeréséről, illetve az állami elismerés megszüntetéséről, továbbá a fajtanév és a fajtafenntartó változásáról az EU Bizottságot és a tagországok hatóságait tájékoztatni kell.

A CPVO részére az alábbi információkat kell megadni, amelyet javasolnak hivatali kiadványban is közzétenni:

- a bejelentés napja,
- a fajta nyilvántartási száma,
- a javasolt végső fajtanév,
- a bejelentések visszavonása,
- a bejelentések visszautasítása,
- az állami elismerés megadása.